

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

До 220-ї річниці з дня заснування університету

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

МАТЕРІАЛИ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

(м. Харків, 10 травня 2024 року)

ХАРКІВ – 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ..... 10

Драбинюк Сніжана

Полімовний театр як засіб розвитку обдарованості молодших школярів..... 10

Козимка Христина

Всебічний розвиток молодших школярів засобами навчання мистецтва оригамі..... 13

Халімончиков Віталій

Вплив фізичної культури на формування особистості молодших школярів... 15

СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ І МЕТОДИКИ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ 17

Клюкіна Олена

Провідні завдання уроків позакласного читання в НУШ..... 17

Майборода Анастасія

Проблеми формування читацького кругозору молодших школярів..... 18

Науменко Єлизавета

Організація сімейних читацьких конкурсів..... 21

Кашена Альона

Дитяча періодика в колі читання сучасних учнів початкової школи України 23

Змійвська Анастасія

Вімельбухи: дидактичні перспективи використання в навчальному процесі 25

Криворотенко Катерина

Специфіка роботи зі слухання-розуміння молодшими школярами мови художнього тексту..... 28

Волкова Ангеліна

Особливості вивчення словникових слів на уроках літературного читання з використанням інтерактивних технологій як засіб формування творчих здібностей учнів початкової школи..... 29

Заліська Анна

Перспективи та організація спілкування дітей на тему прочитаного..... 31

Качало Анастасія

Дослідження особливостей сприймання біографічних розповідей у початковій школі..... 33

Мірошніченко Юлія

Технологія «сторітелінг» на уроках літературного читання в початковій школі як ефективний засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів..... 35

Толмачова Ірина

Перші літературні спроби письменників, які ввійшли в коло дитячого читання..... 37

Сучасні дослідження в галузі дитячої літератури і методики літературного читання
Перспективи та організація спілкування дітей на тему прочитаного

Заліська Анна

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент А.А. Ємець
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
м. Харків

У сучасну епоху, яка відкрила перед суспільством безліч перспектив завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій, питання збереження інтересу до читання стає все більш актуальним. Цифровий світ кинув виклик книжковій традиції, привабивши розважальними можливостями.

На нашу думку, читання дітей обов'язково повинно супроводжуватися спілкуванням, бесідою, обговоренням. Це, з одного боку, дозволяє дорослому зрозуміти, наскільки маленький читач зміг усвідомити, емоційно відчувти прочитане, а, з другого, збагатити його розумінням більш досвідченого читача.

З метою з'ясування місця і значення обговорення прочитаних творів у навчальному процесі в початковій школі, нами було проведено анонімне онлайн-опитування вчителів Харкова та Харківської області. Контингент опитаних – учителі початкових класів (38 осіб), більша частина яких (66%) має значний педагогічний стаж – більше 20 років, що надає вагомості отриманим відповідям.

Оцінюючи зацікавлення дітей читанням, майже половина опитуваних (47%) вважає, що в їхніх класах 21-50% учнів – зацікавлені читачі, чверть опитуваних (26%) зазначає, що таких дітей більше – 60-90%, 16% респондентів назвали більш скромну цифру – до 20% учнів, а 11 % значно перебільшили очікування і зазначили, що 100% учнів класу любить читати, робить це систематично та із задоволенням.

Готовність учнів брати участь в обговоренні прочитаних творів більшість респондентів оцінили як середню та високу.

Майже всі вчителі (95%) вважають за потрібне залучати учнів до обговорення прочитаного на уроці, 5% – лише інколи, тоді як у позаурочний час подібне заняття вважають доцільним трохи менша кількість респондентів – 71%. Третина опитуваних (29%) зазначила, що це необхідно робити за бажанням учнів.

Половина опитуваних вважає, що учні не дуже часто спілкуються щодо прочитаного за власною ініціативою. Не може не турбувати, що третина респондентів не змогла оцінити цей аспект дитячої комунікації. Причини, які стають на заваді такому спілкуванню, більшість учителів (53%) пов'язує із малою кількістю часу, який приділяється читанню, дистанційним навчанням (24%) та неактивністю батьків (24%).

Ще одне питання виявило, що переважна більшість (72%) респондентів не використовує спеціальних методів для організації та стимулювання обговорення прочитаного, лише усне спілкування дітей за бажанням. Хоча щодо стимулювання читання значна частина респондентів (60%) вважає ефективними уроки-цікавинки, вільний вибір, що читати й як розповідати

(22%), обмін книжками серед учнів (13%), подарунки й заохочення для просування читання (6%).

Для того, щоб сприяти спілкуванню про прочитане, необхідно, щоб учитель звертав увагу на твори, які викликали жваву реакцію та активне обговорення учнів. Виявилось, що конкретні твори вказала лише половина респондентів. Важко сказати, наскільки формальними були ці відповіді, однак можна помітити, що педагоги віддають перевагу класичній дитячій літературі.

Аналіз результатів опитування дозволяє стверджувати, що сучасні вчителі початкової школи мають різний рівень обізнаності щодо залучення учнів до читацького спілкування. І, на жаль, значна частина педагогів не дуже активно залучає дітей до обговорення прочитаного, традиційно посиляючись на незацікавлених батьків та дітей, які мало читають.

З огляду на все вищесказане виникає необхідність виділити деякі методичні рекомендації щодо організації обговорення прочитаного серед дітей.

По-перше, важливо створити сприятливу атмосферу в класі. Адже діти мають знати, що їхні думки та почуття важливі, навіть якщо вони відрізняються від інших. Бажано, щоб спілкування про книжки, твори, героїв очікувалося дітьми як приємне проведення часу.

По-друге, формування компетентного читача пов'язано із звичкою читати. Значить, спілкування має бути систематичним, але не нести навантаження обов'язковості, що зазвичай відштовхує школярів. Необхідно, щоб учням хотілося зустрітися задля обговорення. Для початкової школи первинним є приваблива зовнішня форма, яка з часом поступається привабливості змістового наповнення заняття.

По-третьє, під час обговорення варто віддавати перевагу відкритим запитанням, адже запитання на які можна відповісти «так» або «ні» не є дієвими, а от запитання, які стимулюють учнів до роздумів та дискусій будуть значно цікавішими. Головне, щоб відбулося саме спілкування, обговорення, а не опитування із функціями контролю.

По-четверте, слід використовувати різні методи для обговорення. Бесіда – це лише один з методів обговорення. Для сучасних школярів можна запропонувати рольову гру, де вони зможуть відтворити уподобаних літературних героїв, або творчі завдання (написати оповідання, вірш, зробити, або дібрати малюнки, ілюстрації, карти, плакати тощо), щоб поділитися своїми думками.

По-п'яте, при обговоренні творів з учнями важливо, щоб сам учитель добре володів текстом і був готовий поділитися враженнями. Дорослий демонструє навички більш глибокого проникнення у зміст твору та зразок грамотного висловлення своїх думок.

Підбиваючи підсумки нашого дослідження, важливо зауважити, що організація спілкування з дітьми на тему прочитаного дозволяє вирішити кілька завдань їхнього особистісного розвитку, має значний дидактичний потенціал і подальші перспективи теоретичного і практичного вивчення.